

HAYIRLI OLSUN...

14 Temmuz 2006

M. Kemal SALLI

mksalli@yahoo.com.tr

**BTC'NİN HAYATA GEÇMESİYLE BÖLGEMİZDEKİ ENERJİ KAYNAKLARINI
PAYLAŞIM SAVAŞI YENİDEN BAŞLAMIŞ OLUYOR..**

Batı'nın Azerbaycan neftine olan ilgileri yeni değil, 1876'dan bu yana elleri ve gönülleri hep kardeş ülkenin petrol yataklarındaydı. Dinamitin mucidi ve Nobel Ödülü'nün kurucusu Alfred Nobel'in büyük kardeşleri olan Robert ve Ludwig Nobel kardeşlerin kurdukları Branobel Şirketi, Bakü petrollerini gün yüzüne çıkarmış (1876) ve oldukça büyük bir servet kazanmıştı. Bugün, "yüzyılın projesi" hayata geçiriliyor; Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Boru Hattı ilgili ülkelerin üst düzey temsilcilerinin katılacağı bir törenle açılıyor. Can Azerbaycan'ın petroleri, kardeş ülke topraklarına döşenen borularla Ceyhan'a taşınarak dünya pazarına ulaştırılacak. Ceyhan artık petrol dünyasının önemli merkezlerinden biri oluyor. Dünya petrol piyasalarının gözü kulağı, bundan böyle "Ceyhan fiatı"nda olacak. BTC gerçekten "yüzyılın projesi". Slovenya merkezli Stratejik Çalışmalar Enstitüsü (ISS) Direktörü Borut Grgic, Türkiye'nin Güneydoğu Avrupa'nın enerji güvenliği açısından, hayata geçirilecek enerji projelerinde anahtar ülke konumuna geleceğini vurguluyor. Yılda 50 milyon ton Azeri petrolünü Ceyhan'a ulaştıracak olan BTC 1776 kilometre. 440 kilometresi Azerbaycan'da, 260 kilometresi Gürcistan'da, 1076 kilometresi Türkiye'de. BTC için oluşturulan konsorsiyumda ortakların payları şöyle: BP (İngiltere) yüzde 30.1, SOCAR (Azerbaycan) yüzde 25, Unocal (ABD) yüzde 8.9, Statoil (Norveç) yüzde 8.71, TPAO (Türkiye) yüzde 6.53, Eni (İtalya) yüzde 5, Total Fina Elf (Fransa) yüzde 5, Itochu (Japonya) yüzde 3.4, Inpex (Japonya) yüzde 2.5, Conoco Philips (ABD) yüzde 2.5, Delta-Hess (ABD) yüzde 2.36. BTC "Yüzyılın Projesi". Petrol'ü BTC'den dünya piyasalarına akıtılacak Can Azerbaycan'ın konsorsiyumdaki payı yüzde 25, Bakü petrollerini Akdeniz'e taşıyacak boru hattının geçtiği kardeş ülke Türkiye'nin payı yüzde 6.53! Bir Batık ülkesi Norveç'in payı bile bizden çok: yüzde 8.71! GAP gibi dünyanın 5'inci büyük baraj projesini gerçekleştiren Türkiye açısından yüzde 6.5'lik payın ne derecede bir başarı olduğu ayrı bir yazı konusu. Bu payla bile BTC'nin Türkiye'nin stratejik önemini arttığı bir gerçek. BTC BİR SON DEĞİL, BİR GIZLI SAVAŞIN BAŞLANGICIDIR BTC "yüzyılın projesi", ama BTC bir son değil, bölgede yaşanacak bir enerji kaynakları paylaşım kavgasının başlangıcıdır. Türkiye stratejik konumunun, tarihi ve kültürel mirasının kazançlarını çok iyi değerlendirmek ve küresel güçler arasında çok doğru bir denge oluşturmak durumundadır. Petrol piyasalarında yeni denge arayışlarına neden olacak olan

BTC Boru Hattı, başlangıçta çok büyük engellerle karşılaşmıştı. İki kardeş ülkenin petrol konusundaki çalışmalarını yöneten kuruluşları olan Azeri SOCAR ile Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), 9 Mart 1993'de, BTC'nin ortak yapımı konusunda çok önemli bir anlaşma imzalamışlardı.. Fakat bu anlaşmanın hayata geçirilmesi engellendi, yeni Batılı ortaklar alınmak zorunda kalındı. Rusya, 1995'den beri, eski arka bahçesi Azerbaycan'ın petrollerini Bakü-Novorossiysk boru hattıyla Karadeniz üzerinden dünya pazarlarına ulaştırmak istiyordu. Bu öneriye ABD, AB, Türkiye ve Gürcistan karşı çıkıyorlardı.. Gerekçeler inandırıcıydı: a) Kapasitesi 15 milyon tona çıkarıldığında maliyet, Bakü-Tiflis-Ceyhan'dan fazlaydı. b) Boru hattı ilk açıldığı Ekim 1995'de, içinden geçtiği Çeçen topraklarında üç kez sabotaja uğramıştı; güvenli değildi. c) Karadeniz sahiline akıtılacak 70 milyon ton petrolün Boğazlardan geçirilmesi de mümkün olmayacaktı. d) Bakü, Novorossiysk boru hattı, Sovyetler'in dağılması sonrasında bağımsızlıklarını kazanan ülkelerin ekonomik bağımsızlıklarına kavuşmalarına yardımcı olmayacaktı. AB ülkeleri daha çok Bakü-Sapsa Boru Hattı projesini destekliyorlardı. Gerekçeleri şöyleydi: a) BTC Türkiye'yi bir enerji terminali haline getiriyor, güçlendiriyor. b) Bakü-Novorossiysk Boru Hattı, Kafkas ve İç Asya petrolünün (ve de doğalgazının) dağıtımında Rusya'yı tekel konumuna getiriyordu. Bölge ülkelerinin Rusya'ya bağımlılığını arttırıyordu. Bakü-Sapsa Boru Hattı maliyet ve taşıma kapasitesi açısından -BTC'ye oranla- elverişli değildi. ABD ve İngiltere'nin desteklemesiyle Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı projesi kısa sürede hayata geçirildi. Azeri petrolü Ceyhan'daki Haydar Aliyev Deniz Terminali'nden dünya petrol pazarına pompalanıyor. Hayırlı olsun. Unutmayalım, BTC, dünya enerji kaynaklarının önemli bir bölümünü barındıran bölgede enerji savaşının sonu değil, başlangıcıdır. BTC'nin açılışını değerlendiren İngiliz The Observer gazetesi, "Rusya'yı by pass eden Hazar boru" diyor. Bu, doğru olsa bile, şık olmayan bir değerlendirmedir. Gazetemizin değerli yazarlarından Doç. Dr. Alaeddin YALÇINKAYA'nın şu önemli uyarısı hiçbir zaman gözardı edilmemelidir. "Dış politikada galibiyet ilan etmek, karşı taraftan yeni bir saldırıya meşruiyet temeli anlamına gelir. (...) Bu yüzden, gerçek galibiyetlerin dahi dışa karşı nezaket ve tevazu çerçevesinde gösterilmesi, mağlupların saldırgan ve maceracı çıkışlarını törpüler". Şu gelişmeler Yalçinkaya Hocamızı doğrulamıyor mu? ? "Rusya ile AB, 68 zirvesine az bir zaman kala enerjide egemenlik savaşına girdi. AB, Nabucco Projesine yüklenirken, Rusya Mavi Akım'ı genişletmeye, şiddetle karşı çıktığı Nabucco projesine katılmaya çalışıyor. ? "Nabucco'da Rus-Hazar gazı kavgası başladı." ? "Dünyanın en büyük petrol şirketlerinden Rus Lukoil, Zonguldak'ta 2.5 milyar dolarlık yatırımla rafineri kurmak için Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na başvurdu." ? "Nabucco'nun önemi Mavi Akım'a bağlanırsa artar. BTC'nin hayata geçmesiyle bölgemizdeki enerji kavgası son bulmadı, yeni başlıyor. Yarınlarda neler olabilir? Dünü bilmeden yarınlarda olacakları bilemeyiz. Volkan Ş. Ediger'in "Enerji Ekonomi-Politigi Perspektifinden Osmanlı'da Neft ve Petrol"ünü okumakta yarar var. KÜPE Dış politikada galibiyet ilan demek, karşı taraftan yeni bir saldırıya meşruiyet temeli anlamına gelir. Doç. Dr. Alaeddin YALÇINKAYA